

»Medicinens språk» ny bok i en serie »rikslikare»

En rad nya böcker kring medicinens språk kommer ut under 1996. Flera av dem tillämpar principer som de ansvariga enats om inom Svenska Läkaresällskapets kommitté för medicinsk språkvård. Senast i raden är »Medicinens språk», som språkrådgivaren Hans Nyman och kommittén står för. Och snart kommer en ny upplaga av den blå bibeln, »Medicinsk terminologi».

Språkkommittén startades 1987 för att främja intresset för medicinsk språkvård och ena huvudaktörerna på språkscenen kring principer för stavning av medicinska termer, försvenskning av utländska ord etc. Utåt har kommitténs arbete märkts i bl a Hans Nymans bidrag till språkspalterna i Läkartidningen och Läkarsekretären. I år syns emellertid resultatet av samordningen i flera aktuella verk.

Nya utgåvor av sjukdomsklassifikationer

Snart kommer sålunda nya utgåvor av sjukdoms- och operationsklassifikationerna, inklusive en primärvårdsutgåva, alla på sitt sätt rikslikare, som träder i kraft 1 januari 1997. Professor Björn Smedby, som ansvarar för klassifikationsarbetet, är medlem i kommittén sedan starten, och Hans Nyman har sett till att den latinska terminologin blivit korrekt.

De gamla utgåvorna innehöll många inkonsekvenser, och det har varit svårt att ändra ingrodda termer även om de varit formellt felaktiga. Särskilt dermatologerna har haft problem med traditionerna, kanske mest därför att specialiteten har förhållandevis få svenska namn på sjukdomarna.

Skrivregler och ordböcker

I dagarna kommer också boken »Medicinens språk» ut på Almqvist & Wiksell, som tidigare gett ut en annan rikslikare, nämligen Svenska språknämndens skrivregler. Ulla Clausén är nämndens företrädare i språkkommittén.

Och framåt årsskiftet publiceras en helt omarbetad uppla-

MEDICINENS SPRÅK

ga av den blå terminologibibeln »Medicinsk terminologi», lovar redaktören Bengt I Lindskog, som också ingår i språkkommittén.

Också kommitténs ordförande, professor Sven Dahlgren, är ordboksförfattare och har anpassat 1996 års upplaga av »Kortfattad medicinsk ordbok» till de stavningsprinciper kommittén enats kring. Det samma gäller den nyligen publicerade »Medicinska ord», redigerad av docenterna Bengt Lundh och Jörgen Malmquist. Lundh har ju också nyligen fört Bra Böckers stora läkarlexikon i hamn.

I kommittén ingår flera ledande företrädare för Läkaresällskapet, nämligen ordföranden Claes-Göran Westrin och sällskapets redaktör Stephan Rössner. Finska läkaresällskapet representeras av Peter Wahlberg, Mariehamm, och Läkartidningen av Jarl Holmén. Givetvis har kommitténs principer påverkat också Läkartidningens anvisningar till författare liksom en mer omfattande intern handbok för redigering.

I första hand kursbok

Alla i kommittén har på olika sätt bidragit till boken »Medicinens språk», som innehåller essäer kring bl a allmänspråk och fackspråk, förkortningar och vardagsspråket i sjukvården. Det största avsnittet, som behandlar den klassiska medicinska terminologin, svarar Hans Nyman för; här är huvudmålgruppen tydlig.

– För mig var det viktigaste skälet att skriva boken att det inte fanns någon modern och sammanfattande kursbok för utbildningen av främst läkarsekretärer. Gerhard Bendz klassiska »Latin för medicinare» är för svår och omfattande och fungerar inte som kursbok. Och ett kompendium av Ulla Schött innehåller väl mycket grammatik, säger Nyman.

»Medicinens språk» är alltså ett försök att täcka behovet av en lagom stor kursbok, men kommittén har också tänkt sig att den bör vara av intresse för medicine studerande och språkmedvetna läkare.

– I svensk läkarutbildning finns ingen språklig systematisk utbildning. I Oslo däremot finns en obligatorisk språklig kurs i början av läkarutbildningen och där finns ock-

så en lärobok i medicinsk terminologi, påpekar Nyman.

Stor frågebänk

Det är bara en bråkdel av de ca 150 frågor som språkrådgivaren besvarat varje år sedan han anställdes på halvtid 1990 som speglats i spalterna. Läkare och läkarsekretärer dominerar bland frågeställarna, men ganska få sjuksköterskor hör av sig.

Hittills har det inte varit lätt för utomstående att utnyttja det stora materialet i fråge- och svarsbanken. Nu diskuterar man hur det skall bli lättare att ta del av det, kanske också genom Läkaresällskapets publicering på Internet.

Just nu håller Hans Nyman på att utarbeta ett viktigt komplement till boken, nämligen ett övningsmaterial. Förhoppningsvis blir det klart före årsskiftet, i form av dupliceringsoriginal för fri kopiering.

De som vill veta mer om språkkommitténs arbete får chansen vid riksstämman, närmare bestämt onsdagen den 27 november kl 11.00 på scen 2 och kl 15.00 på scen 1 i A-hallen på Stockholmsmässan.

Yngve Karlsson

Låt oss slippa se »mördarbakterie»!

Läkartidningen 42/96 innehåller en artikel som beskriver en man med septisk infektion orsakad av grupp A-streptokocker. Artikeln har förvånande nog fått rubriken »Mördarbakterie orsakade fascit med sepsis». Uttrycket »mördarbakterie» har inte ens försetts med citationstecken, vilket ändå förekommer i tabloidpressen. Ironiskt nog finns två sidor längre fram Läkartidningens anvisningar till författare, där det bl a anges att rubriken »bör innehålla nyckelord för att underlätta indexering (enligt Medical Subject Headings)»!

En medicinsk artikel i Läkartidningen bör undvika kvällstidningarnas språkbruk; en viktig orsak är den bristande precisionen. Några autentiska uttryck från tidningarnas förstasidor de två senaste åren

omfattar »dödliga giftbakterier» (E coli), »köttätande bakterier» (grupp A-streptokocker), »pansarbakterier» (enterokocker), »dödsvirus» (ebola), »superbakterier» (bl a pneumokocker) och dessutom ett flertal »dödsbakterier» (bl a meningokocker, difteri och streptokocker).

Låt oss i klarhetens namn slippa mördande klyschor i vår fackpress!

Hans Fredlund
smittskyddsläkare, Örebro
Anders Lindberg
smittskyddsläkare,
Halmstad

Passar inte i saklig information

I Läkartidningen 42/96 beskriver Helge Brändström och medarbetare en »yngling» infekterad med betahemolytiska streptokocker grupp A av typ IM1. I artikeln används »mördarbakterie» för streptokokkerna. Denna benämning har flitigt använts av kvällstidningarnas löpsedelsredaktörer, för att höja upplagorna.

Läkartidningen däremot har som uppgift att förmedla medicinska fakta på ett sakligt sätt. Vad blir annars det nästa? Varje dödlig sjukdom en mördare? Mördartrombos, mördarcancer, eller mördarolycka?

Pål Wölner-Hanssen
docent, tf överläkare,
kvinnekliniken,
Universitetssjukhuset
i Lund

Replik

Den rubrik vi föreslog när vi sände artikeln till Läkartidningen var: »Fasceit: Ett mindre vanligt tillstånd vid infektion med streptokock grupp A typ IM1 – »Mördarbakterien. En fallrapport.»

Vi beklagar att rubriken i tidningen väcker anstöt. Självklart är syftet att klargöra fakta för läsarna.

Jag tror dock att många fler nu läst artikeln än om det varit en mera strikt rubrik. Eventuellt har vi kanske nått till läkare som handlägger liknande fall i framtiden och som därmed genom sin nyvunna kunskap kan rädda människoliv.

Bernd Stegmayr
docent, överläkare
medicinkliniken, Umeå